

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโด

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

สมัยโบราณก่อนจะมีศาสนานะ คนเราไม่มีที่พึ่งเลย เวลาฟ้าแลบฟ้าร้องก็ตกใจกลัวไปหมด แล้วก็นะกราบฟ้าแลบฟ้าร้อง กราบต่างๆ กราบภูเขา ถือผีถือสาธ ถือหาที่พึ่งต่างๆ เพื่อหาที่พึ่งของตัวเอง สมัยก่อนนะ

แล้วเวลาคงค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว เวลา เห็นไหม ท่านพูดไว้ใน อกาลิเม อทาสิเม เวลาสวดศพนะ เธออย่าพิรา อย่าพิลาศ อย่าร้องไห้ อย่าโศกเศร้ารำพันคิดถึงกัน ให้ทำคุณงามความดีแล้วอุทิศส่วนกุศลนี้ให้ถึงกัน ทำคุณงามความดีเพราะอะไร เพราะถ้าเราเป็นพ่อเป็นแม่ใช่ไหม เวลาเราตายไปเราก็ต้องอยากให้อุทิศส่วนกุศลให้เราเป็นคนดีใช่ไหม ถ้าเราคิดถึงพ่อถึงแม่เราแล้วทำคุณงามความดีแล้วอุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลไปได้อย่างไร เขาบอกคนทำดีต้องได้ดี แล้วคนทำนั้นคนนั้นเป็นคนทำเป็นคนได้ดีแล้วจะอุทิศส่วนกุศลให้คนอื่นได้อย่างไร

ทำไมอุทิศส่วนให้ไม่ได้ เวลาเราคิดถึงกัน เราคิดถึงกัน เราปรารถนาดีถึงกันอีกคนจะมีความสุขไหม อย่างเช่น เราเดินไปเจอคนในถนน เห็นไหม ถ้าคนเขามีจิตใจดีเขาหลีกทางให้เรา เขายิ้มแย้มแจ่มใสให้เรา เราจะพอใจไหม ถ้าคนเขาบึ้งตึงต่อเรา เขาทำลายเรา เราจะพอใจไหม นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจของคนที่มีความสุข จิตใจของคนที่ดีนะ แล้วระลึกคุณงามความดีอันนี้ อุทิศส่วนกุศลให้ถึงกัน เวลาเราคิด เห็นไหม ทางโลกเขานี้เราต้องการวัตถุ ต้องการข้าวของเงินทองว่าอันนี้เป็นที่พึ่งอาศัย แต่เวลาอาหารของใจ เห็นไหม คุณงามความดี ความอ่อนใจ ความสุขใจ ความคิดถึงกัน อันนี้เป็นคุณงามความดีเห็นไหมเพราะอะไร

เพราะสิ่งที่เป็นวัตถุเป็นแก้วแหวนเงินทอง มันเกิดขึ้นมาจากผู้ที่แสวงหา เกิดขึ้นมานะ เราต้องการ รู้จักทอง รู้จักเพชร เราถึงได้ทำเหมืองทองเหมืองเพชรกัน เราไปทำเหมืองทอง เหมืองเพชรขึ้นมาเพื่อเอามาค้าขาย เอามาเป็นธุรกิจเพื่อให้คนเขาต้องการใช้ไหม แล้วใครเป็นคนไปทำ

ละ ก็พ่อค้าเขาเป็นคนไปทำ เขารู้ เขาต้องการว่าเพชรนั้นมีคุณค่าเขาถึงแสวงหาสิ่งนั้น สิ่งใดที่เป็น แก้ว แหวน เงิน ทองเกิดขึ้นมาจากหัวใจของคนทีปรารถนา เกิดขึ้นมาจากหัวใจของคนทีแสวงหา

สิ่งที่แสวงหาคือสิ่งอันดับหนึ่งคือใจ เห็นไหม ใจนี้เป็นตัวประธาน ใจนี้เป็นตัวคิด ใจนี้เป็นตัวเริ่มต้น ถ้าใจเป็นตัวเริ่มต้น แล้วถ้าตัวใจมันเป็นความสุขเอง เห็นไหม ตัวใจเป็นตัวเริ่มต้น แต่พวกเรามีกิเลสกัน มีกิเลสคือว่าเราไม่รู้จักตัวเราเอง ชีวิตนี้คืออะไรก็ไม่รู้ เกิดมาจากไหนก็ไม่รู้ เกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ก็เป็นเราแล้ว แล้วเกิดมาก็ต้องอาศัยชีวิตเป็นอย่างนี้ แล้วก็ดำรงชีวิตไป แล้วก็ตายไปนะ ทั้งๆ ที่เกิดท่ามกลางพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาบอกคนเราจะเกิดมาเกิดมาด้วยกรรม ทุกคนมีกรรม

สิ่งที่มีกรรม เห็นไหม เวลาฝนตกแดดออก มันเป็นสภาวะสัจจะของมันโดยธรรมชาติของมัน ใจก็เหมือนกัน ใจถ้ามียางเหนียวมีกรรมอยู่มันต้องไปเกิด ปฏิสนธิจิตตัวนี้มันต้องไปเกิดโดยธรรมชาติของมัน จิตตัวนี้มันมีพลังงานอยู่ มันมีกระแสนกรรมของมันอยู่ มันเหมือนกับเมล็ดพันธุ์ เห็นไหม เมล็ดพันธุ์ถ้ามันตกลงที่ดินแล้วน้ำดี ดินดี อากาศดี แดดดี มันต้องงอกตามธรรมชาติของมัน มันงอกเพราะอะไรล่ะ เพราะมันตกมาในที่ดิน เห็นไหม ที่ดินดินนั้นมีอาหาร แสงแดดนั้นมันเป็นแผดเผาขึ้นมาให้สังเคราะห์เป็นอาหารของมัน ของเมล็ดพันธุ์นั้นให้มันงอกงามเจริญขึ้นมา

จิตนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันมีกรรมอยู่ กรรมมันเป็นอาหาร กรรมมันเป็นสิ่งที่ว่าจิตนั้นมันต้องเกิดต้องตายตลอดไป แต่เรามองไม่เห็น เวลาไปเกิดเป็นโอปปาติกะ เห็นไหม เกิดบนสวรรค์ เกิดโอปปาติกะ เกิดเป็นสภาวะแบบนั้น เกิดสภาวะแบบนั้นจิตนี้ต้องเกิด เวลาเราออกจากร่างไป เวลาความรู้สึกออกจากร่างไป มันเกิดเป็นโอปปาติกะ เห็นไหม ถ้าเกิดเป็นบุญกุศลนะ เกิดเป็นอกุศลก็ต้องเกิดในนรกใช่ไหม ถ้าไปเกิด เกิดเป็นมนุษย์ก็ต้องไปเกิดในครรภ์ของมารดา จิตนี้ ปฏิสนธิ

วิญญะมันเป็นสภาวะแบบนี้ จิตตัวนี้มันถึงต้องไปเกิด มันไปเกิดไปตายสภาวะแบบนั้น เพราะมันทำคุณงามความดีหรือทำบาปอกุศลแล้วแต่ เป็นยางเหนียวเป็นเหตุเป็นผลเป็นกรรมของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นต้องหมุนไปโดยธรรมชาติของมัน

ทีนี้เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาถึงสอนตรงนี้ สอนให้รู้จักสละทาน สละทานเพื่ออะไร เพื่อความตระหนี่ถี่เหนียว จิตใจของเรามันต้องการแสวงหาทุกอย่างที่เป็นของมันทั้งหมด สิ่งที่เป็นของมันทั้งหมด เราทำตามประเพณี ประเพณีวัฒนธรรมถึงต้องให้ทำทานกัน

เราชาวพุทธ ทาน ศีล ภาวนา เราสละทานออกไป สละทานออกไปมันเป็น เห็นไหม อามิส สิ่งที่เป็นอามิสคนจะทำบุญทำทานนี้ทำได้แสนยาก แต่คนก็ทำได้กันมากมายมหาศาล

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เห็นไหม พวกคฤหัสถ์ต่างๆ เขาเอาดอกไม้รูปเทียนไปบูชา บูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะอะไร เพราะต้องพลัดพรากกันแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานบายนี้อแล้ว ไปบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยดอกไม้รูปเทียน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนทว่าไว้ บอกว่า

“อานนทบอกให้คฤหัสถ์ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ให้ปฏิบัติบูชา”

การปฏิบัติบูชามันก็จะเข้ามาตรงหัวใจ ถ้าหัวใจเราไม่เคยแสวงหา เราไม่เคยคิด เราไม่รู้จักหรือคนเราเกิดมาเพื่ออะไร เราไม่รู้ว่าจะร่างกายเรามีหัวใจอยู่ในร่างกายนี้ ถ้าร่างกายมีหัวใจอยู่ในร่างกายนี้มันเป็นพลังงานอย่างหนึ่งไง ธาตุรู้ ธาตุรู้เป็นพลังงาน พลังงานนี้มันจะแผดเผา เห็นไหม ธาตุไฟ ธาตุพลังงานตัวนี้มันจะแผดเผาในร่างกายนี้ ร่างกายนี้ก็จะดำรงชีวิตอยู่ได้ แต่ถ้าลมหายใจขาดเมื่อไรนะ จิตนี้ออกจากร่าง เห็นไหม ร่างกายนี้ก็สมบูรณ์โดยธรรมชาติของมัน แต่ก็ต้องเน่าต้องเปื่อยไปโดยธรรมชาติของมันเพราะอะไร เพราะมันไม่มีไฟแผดเผาไง

สิ่งที่ไฟแผดเผาเราก็ไม่รู้สภาวะแผดเผา เวลาเราโกรธ เห็นไหม ร่างกายนี้เลือดจะสูบฉีดแรงมาก เวลาเราหลง เราต้องการสิ่งใด เราแสวงหา เราจะเหนื่อย เราจะหอบ ร่างกายนี้จะหอบไปมันเป็นเพราะอะไรล่ะ เพราะใจมันต้องการ ใจมันแสวงหา มันอยู่ในร่างกายนี้ แล้วมันอยากต้องการสิ่งต่างๆ มันจะพยายามชัก พยายามคิดจินตนาการของมันออกไป แล้วจะดึงให้ร่างกายนี้ไปทำอย่างนั้น ทำให้สมความปรารถนาของมันเห็นไหม สมความปรารถนา ถ้าเรามีบุญกุศลจะสมความปรารถนา คนมีบุญมีกุศลจะมีโอกาสมีจังหวะโอกาสของเราเกิดมา เห็นไหม ในครอบครัวหนึ่งเวลาถูกเกิดขึ้นมา บางทีครอบครัวถูกเกิดขึ้นมานะ เวลาครอบครัวนี้เจริญรุ่งเรืองถูกเกิดมา เขามีบุญ เห็นไหม เวลาครอบครัวนั้น เวลาถึงคราวอัปมงคล เห็นไหม ลูกมันเกิดขึ้นมา

ในครอบครัวเดียวกัน ในพ่อแม่เดียวกัน กรรมมันก็ให้สภาวะต่างกัน ต่างกันจากจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นเวลาเกิดขึ้นมา กรรมพาเกิดขึ้นมาจากสภาวะแบบนี้ สภาวะแบบนี้ถึงว่าเกิดขึ้นมาแล้ว เราถึงต้องทำเดี๋ยวนี้ไง เวลาเราอุทิศส่วนกุศล เห็นไหม เวลาเราอุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวร ให้กับพ่อแม่ปู่ย่าตายายของเรา เราอุทิศส่วนกุศลไปเหมือนกับเราฝากไปรษณีย์ไป เห็นไหม แต่ถ้าเราให้พ่อแม่ถือไปเอง เห็นไหม ให้เราถือไปเอง ให้ปฏิบัติปัจจุบันนี้ ให้ปัจจุบันนี้เห็นการ

กระทำของเรา เราเป็นผู้สละเอง เราเป็นผู้ให้เอง เราเป็นคนรับรู้เอง เราเอาของเราไปเอง เห็นไหม นี่คือเรื่องของทาน เห็นไหม

แล้วถ้าเรามีศีลละ มีศีลเราพยายามทำใจของเราให้ปกติ ถ้าจิตนี้ปกติจะมีความสุขมากนะ เวลาเราแสวงหากันแสวงแก้ว แหวน เงิน ได้มาแล้วมันเป็นอามิสมีความสุข แต่ถ้าจิตมันสงบ ขึ้นมามันมีความสุขโดยตัวของมันเอง ถ้าเราเข้าใจเรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องภาวนา เห็นไหม เราฟัง ธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “สิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุดคือหัวใจของมนุษย์”

หัวใจของมนุษย์เวลาทำราชการกัน เห็นไหม ต้องการตำแหน่ง ต้องการหน้าที่กัน พยายาม แสวงหากัน เพื่อเอาตำแหน่งหน้าที่ที่ขึ้นมาเพื่อมีความสุขใจดวงนั้น แต่เพราะมีเรา เห็นไหม เราเข้าไปทำงานตำแหน่งหน้าที่นั้นเราถึงมีเรา เรามองข้ามตัวตนของเรา เรามองข้ามว่าเรามีต่างหาก เราถึงได้ตำแหน่งนั้น ตำแหน่งนั้นเราหยุดชั่วคราว เราก็ต้องเคลื่อน ต้องย้ายไปจากตำแหน่งนั้น หรือ เกยหนีจากตำแหน่งนั้นไป ตำแหน่งนั้นเป็นของ.. หัวโขนผลัดกันชม สมบัตินี้เป็นสมบัติโลกผลัดกันชม เห็นไหม จิตได้สภาวะแบบนี้ออกมา

ใจก็เหมือนกัน ใจในเมื่อร่างกายสิ่งนี้มันได้สภาวะแบบนี้ขึ้นมา เราจะแสวงหาไหม ถ้าเรา แสวงหา เราเริ่มภาวนาของเรา เวลาเกิดขึ้นมาทุกคนบอกว่าทุกข์มาก ทุกคนอยากมีความสุขมาก ความสุขแบบโลกนี้ เห็นไหม ฝนตกแดดออก เราพยายามกักน้ำไว้ หรือว่าโซลาเซลล์ กักพลังงานไว้ ไขมันก็หมดไป เห็นไหม อามิสเกิดขึ้นมาจากบุญกุศล ความสุขเกิดขึ้นมา อย่างเช่น วันศุกร์ เห็นไหม พ่อแม่เวลาลูกเรียนอยู่กรุงเทพฯ วันศุกร์ลูกกลับมาจะมีความสุขมาก แต่พอเย็นวันอาทิตย์ลูกไปมันจะมีความสุขว่าเหว่

เห็นไหม ความสุขนี้มันชั่วคราวๆ เท่านั้น เหมือนกับเขากักน้ำไว้ น้ำก็ต้องใช้ไป อามิสนี้ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราทำเป็นบุญกุศลมันให้เราเกิดในสถานะไหน สถานะของเทวดาก็อยู่คราวหนึ่งๆ ตามแต่เวลานั้น แต่ถ้าเราทำใจของเราสงบขึ้นมานะ เราเกิดถึงพรหม ชีวิตมันยาวไกลกว่า เห็นไหม เกิดถึงพรหม

แต่ถ้าเราทำใจสงบของเราขึ้นมาแล้ววิปัสสนาด้วย วิปัสสนาเพราะองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมอันนี้ เอโก ธัมโม ทางอันเอก ทางอันเอกทางออกจากกิเลสไง ถ้า ทางออกจากกิเลส เราทำใจของเราสงบขึ้นมาแล้วยกขึ้นวิปัสสนาได้ ถ้ายกขึ้นวิปัสสนา เห็นไหม

วิปัสสนาในเรื่องอะไร ในเรื่องผลของกรรมอันนั้น การแก้กรรมของเราแก้ด้วยการวิปัสสนา การแก้ด้วยภาวนา การแก้กรรมของโลกต้องกรรมอย่างนั้น ต้องทำบุญอย่างนั้น จะได้ผลอย่างนั้น อันนั้นมันเป็นสิ่งที่ว่าแก้จากภายนอก

การแก้กรรมจากภายในคือการแก้จากกรรม ใจนี้สิ่งนี้มันต้องเกิดขึ้นมาจากกรรมของมารดา เป็นมนุษย์เราขึ้นมา เราตายชาตินี้เราจะไม่เกิดอีก เห็นไหม ถ้าเราไม่แก้ตรงนี้นะ มันต้องเกิดอีก มันต้องเป็นไปอีก มันต้องทุกข์อีก เวลาทุกข์ขึ้นมาทุกคนก็บ่นไม่อยากจะทุกข์ ไม่อยากจะทุกข์ เบื่อมาก ความทุกข์นี้เบื่อกมาก แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ เห็นไหม ในศาสนาพุทธของเราถึงที่สุดคือการสิ้นทุกข์ สิ้นทุกข์คือใจนี้ไม่เกิดอีก เกิดมาชาตินี้ชาติสุดท้ายแล้ว ตายจากชาตินี้แล้วจะไม่เกิดอีกเลย แล้วจะอย่างไรจะไม่ให้เกิด

เรามีโอกาสตั้งแต่เราเกิดมาจนปัจจุบันนี้ จนกว่าเราศึกษาธรรมปัจจุบันนี้ จนกว่าเราจะตายไป ถ้าเราตายไปคือโอกาสของเราหมดแล้ว ถ้าขนาดเราศึกษาแล้วนะ เราจะเจ็บไข้ได้ป่วยขนาดไหน เรานอนอยู่บนเตียง ถ้ามีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกอยู่เนี่ย เรายังมีโอกาสแก้ไขใจดวงนี้ได้ตลอดไป เพราะการทำความสงบของใจขึ้นมาคือการสร้างพลังงานของมันขึ้นมา ถ้าการสร้างพลังของมันขึ้นมา ใจนี้มีพลังงาน ใจนี้ทำได้ การทำธุรกิจต้องมีทุน ถ้าไม่มีทุนทำธุรกิจได้อย่างไร ต้องมีทุนก่อน เห็นไหม ไม่มีก็ต้องกู้หนี้ยืมสิน กู้หนี้ธนาคารมาก่อนเพื่อจะทำธุรกิจอันนี้

นี่ก็เหมือนกัน สุตมยปัญญาคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังธรรมอยู่ขณะนี้ นี่ธรรมของครูบาอาจารย์ ออกมาจากใจของครูบาอาจารย์ เพราะใจของครูบาอาจารย์ได้ทำสิ่งนี้มาแล้ว จากใจดวงนั้น มันมีสิ่งสกปรกโสภณในใจดวงนั้นแล้วทำอย่างไร ต้องทำความสงบของใจเข้ามา แล้วมันจะชำระความสกปรกนั้นได้อย่างไร การชำระความสกปรกด้วยความหลงผิดของโลกเขา เห็นไหม ว่าทำความสงบของใจ จิตนี้สงบขึ้นมา ปล่อยาวเข้ามาเป็นความสะอาด

นั่นเป็นความคาดหมาย มันเป็นความสะอาดไปไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเราเหมือนเก็บความสกปรกนั้นซุกซ่อนไว้ในหัวใจนั้น มันจะเป็นความสะอาดไปได้อย่างไร ในเมื่อเราทำตัสติแล้วกำหนดคำบริกรรมต่างๆ เราทำสมาธิเข้ามา มันมหัศจรรย์ มันว่าง จิตนี้จะว่างมาก ความว่างนี้เป็นอจินไตย ในอจินไตย ๔ อย่างนะ จิตนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ แล้วพอมันว่างขึ้นมา เวลาทุกข์ก็ทุกข์แสนทุกข์เลย แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมาพอว่างขึ้นมาก็ติดอีก เห็นไหม ก็เลสนี้ร้ายกาจมาก ร้ายกาจ

ให้จิตดวงนี้ติดกับความว่างของตัวเองอย่างนั้น โดยที่ไม่ได้ชำระความสกปรกโสมมของใจดวงนั้นออกไปเลย

จิตนี้เป็นนามธรรม จิตนี้เวลาเกิดขึ้นมามันถึงเป็นความรู้สึก เวลามันทุกข์ขึ้นมามันก็มี ความทุกข์มาก เวลาสุขขึ้นมามันก็มีความสุขนั้น เวลามันจะปลดปล่อยความสิ่งที่ เป็นนามธรรม ที่มันเกาะเกี่ยว เห็นไหม เวลาเราชักเสื้อผ้า ถ้าเราเอาเสื้อผ้านั้นใส่ในเครื่องซักผ้า หรือเราซักผ้า ถูกต้องตามเสื้อผ้านั้น เสื้อผ้านั้นจะสะอาด แต่หัวใจเราจะทำความสะอาด เราจะซักฟอกความ สะอาด เราจะเอาใจที่ไหนมาทำงานล่ะ เราเห็นใจของเราไม่ได้ เราไม่เคยเห็นใจของเราเลย

เราไม่เจอบาปอะไร เราไม่เคยเจอฐานที่ทำงานของใจ ในเมื่อเราไม่เห็นฐานที่ทำงานของใจ เราจะซักใจของเราได้อย่างไร ถ้าเราไม่สามารถซักใจของเราได้ แล้วใจมันจะสะอาดได้อย่างไร ทั้งๆ ที่เราแค่ทำความสะอาดของใจเข้ามา ปล่อยวางสิ่งนั้นเข้ามา เข้ามาเท่านั้นเอง นั่นคือความ คิดเห็นของโลกที่ไม่มีครูบาอาจารย์ชี้แนะ

ถ้ามีครูบาอาจารย์ชี้แนะ เห็นไหม ทำจิตอันนี้ให้สงบตัวลง พอจิตสงบตัวลงแล้วมันมี ความสุขขนาดไหน อย่าคิดมัน อันนี้เป็นอนิจจังนะ สงบสุขขนาดไหน เดียวเวลามันเสื่อมขึ้นไป มันจะพังชานมากกว่านี้เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันโดนกดถ่วงไว้ก็เลสนี้มันโดนเก็บกดไว้ มัน แสดงตัวมหาศาลเลย จนกว่าเราจะเร่าร้อนจนอยู่ไม่ได้เลย ถ้าเราชะล่าใจกับความสงบอันนี้ เราถึง ว่าสงบขนาดไหน เราต้องตั้งมั่น ชำนาญในวสีคือการชำนาญในการเข้าออกนั้น แล้วเราพยายามยก อันนี้ขึ้นวิปัสสนาให้ได้ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม กาย เวทนา จิต ธรรม ของง่ายๆ ของที่รู้ กันอยู่อย่างนี้ แต่ที่ความโลกเห็นกันนั้น เห็นโดยสำนึก เห็นโดยการคาดหมาย

แต่การเห็นจากหัวใจ การเห็นจากตาของใจนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก สิ่งมหัศจรรย์มันจะ ขนพองสยองเกล้า สิ่งนี้ประโยชน์มากใจ เหมือนกับดิน เห็นไหม สิ่งต่างๆ บนสิ่งก่อสร้างทั้งหลาย ปลุกบนดิน ปลุกบนฐานของโลก นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเจอสติปัฏฐาน ๔ เราเจอกาย เวทนา จิต ธรรม เราเจออาการของใจ เจอความเป็นไปของใจนั้น เราทำลายสิ่งนั้น มันจะมหัศจรรย์มาก เพราะอะไร

เพราะดอกบัวเกิดจากโคลนตม ธรรมอันนี้เกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา หัวใจจะเกิดดอกบัว ขึ้นมาจากหัวใจของเรา จะเห็นความจริงในหัวใจของเรา จะมีความสุขอย่างมหาศาลเลย เห็นไหม นี่คือการแก้กรรม กรรมของโลกเราก็ต้องเป็นไปตามโลกนะ กรรมของเราองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าสอนมาอย่างนี้ จากทาน จากศีล จากภาวนา ทานนี้ทำของง่ายๆ นี่แหละ แล้วเวลา
ถือศีลรักษาศีลเพื่อให้ใจนั้นสงบ แล้วพยายามทำวิปัสสนาขึ้นมาให้ถึงที่สุดได้ นี่คือสมบัติใน
ศาสนาพุทธเรา เอวัง